

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod	7 Mawrth 2024
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cyng. Julie Matthews (Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol); Y Cyng. Gwyneth Ellis (Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol) / Gary Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol Llywodraethu a Busnes
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts (Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol: Pobl); Helen Vaughan-Evans (Pennaeth Gwasanaethau Cymorth, Digidol ac Asedau); Liz Thomas (Pennaeth Cyllid ac Archwilio)
Awdur yr Adroddiad	Catrin Roberts (Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol: Pobl)
Teitl	Adroddiad Diweddaru ar adolygiad Archwilio Cymru "A yw Swyddogaethau Cymorth Corfforaethol y Cyngor yn Effeithiol?"

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud ag adroddiad Archwilio Cymru ar "A yw Swyddogaethau Cymorth Corfforaethol y Cyngor yn Effeithiol?" dyddiedig Mai 2023 ac yn rhoi diweddariad ar y cynnydd a wnaed yn erbyn yr argymhellion yn yr adroddiad. Mae copi o adroddiad Archwilio Cymru ynghlwm yn Atodiad A.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Ystyried y cynnydd a wnaed hyd yma i ymdrin â'r ddau argymhelliad a wnaed gan Archwilio Cymru yn eu hadroddiad ym Mai 2023 ynghyd â chynlluniau'r Cyngor ar gyfer darparu digon o adnoddau ar gyfer ei swyddogaethau gwasanaethau cymorth corfforaethol ehangach.

3. Beth yw'r Argymhelliad?

- 3.1. Bod y Pwyllgor yn ystyried y cynnydd a wnaed yn erbyn y ddau argymhelliad.

3.2. Bod y Pwyllgor yn gwneud sylw ar gynnydd y Cyngor ar ddarparu adnoddau digonol ar gyfer ei swyddogaethau gwasanaethau cymorth corfforaethol ehangach.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Bu i'r adolygiad archwilio trefniadau'r Cyngor ar gyfer ei swyddogaethau cymorth corfforaethol o fewn pedwar maes allweddol: Adnoddau Dynol (AD); Gwasanaethau Cwsmeriaid Corfforaethol; Gwasanaethau Digidol; ac Archwilio Mewnol. Bu iddo edrych ar y weledigaeth a chyfeiriad strategol y swyddogaethau cymorth corfforaethol hyn i ystyried os ydynt yn cefnogi amcanion y Cyngor yn effeithiol ac yn ddigonol. Bu i'r adolygiad hefyd ystyried os yw swyddogaethau cymorth corfforaethol y Cyngor yn cymryd ystyriaeth o'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- 4.2. Bu i'r adolygiad ganfod fod gan swyddogaethau cymorth corfforaethol y Cyngor ddealltwriaeth dda o'r egwyddor datblygu cynaliadwy, ond nid yw'r gwasanaeth Archwilio Mewnol yn ystyried yr egwyddor yn gyson yn ei holl waith archwilio, mae rhai polisïau Adnoddau Dynol wedi dyddio ac er bod gan y Cyngor drefniadau monitro priodol ar waith nid yw eto wedi ystyried amcanion strategol y dyfodol ac anghenion o ran adnoddau'r swyddogaethau a archwiliwyd.
- 4.3. Bu i'r adroddiad Archwilio wneud 2 argymhelliad. Mae copi o Ymateb Rheolwyr gwreiddiol y Cyngor yn Atodiad B a ystyriwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 26 Gorffennaf 2023 a gan Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu. Ers cyhoeddi'r adroddiad mae cynnydd sylweddol wedi ei wneud ar y camau gweithredu a nodwyd i ymdrin â'r argymhellion. Nodir y manylion yn y tabl isod:

Rhif	Argymhelliad	Cam Gweithredu	Cynnydd
R1	Dylid adolygu polisïau Adnoddau Dynol (AD) sydd wedi dyddio. Gwelsom nad oedd rhai polisïau Adnoddau Dynol (AD) yn gyfredol a bod angen eu hadolygu. Os nad yw'r polisïau'n gyfredol ac os yw dyddiadau adolygu wedi llithro, gallai roi'r Cyngor mewn perygl pe bai her gyfreithiol yn codi ynghylch AD.	Cam Gweithredu 1. Adolygu dyddiadau polisïau i sicrhau bod yr holl bolisïau wedi cael eu hadolygu o fewn tair blynedd. Bydd y gweithgaredd hwn yn cael ei ymgorffori yn y Cynllun Gwasanaeth, sy'n golygu y bydd yn cael ei fonitro a'i ddiweddarau bob chwarter.	Wedi Cwblhau'n Rhannol

		Cam Gweithredu 2. Sicrhau ein bod yn diweddarau'r dyddiad adolygu pan gaiff polisi ei ddiwygio. Mae'r adran wedi bod yn diweddarau polisiâu yn unol â newidiadau deddfwriaethol. Yn y dyfodol bydd adolygiadau anffurfiol yn cael eu cofnodi trwy ddiweddarau'r dyddiad adolygu.	Cwblhawyd
R2	Dylai adolygiadau Archwilio Mewnol ystyried yn gyson y datblygiad cynaliadwy wrth adolygu gwasanaethau. Mae angen i Archwilwyr Mewnol wirio cydymffurfiaid gwasanaethau ag egwyddorion datblygu cynaliadwy yn systematig ar gyfer pob archwiliad nad yw'n drafodion yn eu hadolygiadau. Wrth i Archwilio Mewnol ystyried yn fwy rheolaidd sut mae gwasanaethau'n mynd i'r afael â'r maes hwn, bydd yr egwyddor datblygu cynaliadwy yn cael ei sefydlu'n ddyfnach o fewn y Cyngor.	Cam Gweithredu 1. Yn ein dogfen gwmpasu byddwn yn cynnwys cwestiynau i ganfod sut mae gwasanaethau'n cydymffurfio â datblygu cynaliadwy ac Allyriadau Carbon. Yn dibynnu ar yr ymatebion, bydd profion yn cael eu cynnal i gadarnhau'r lefelau cydymffurfio.	Cwblhawyd
		Cam Gweithredu 2. Bydd y gwaith o fonitro gweithrediad y camau y cytunwyd arnynt mewn perthynas â datblygu cynaliadwy ac allyriadau carbon yn cael ei wneud fel rhan o'r gwaith parhaus i fonitro effeithiolrwydd Archwilio Mewnol.	Parhaus

4.4. O ran A1, polisi'r Cyngor yw bod polisiâu AD yn cael eu gosod i'w hadolygu bob tair blynedd. Roedd yr adroddiad archwilio'n nodi fod polisiâu'n cael eu 'hadolygu'n anffurfiol' yn ystod y tair blynedd hynny ac y bydd unrhyw faterion o ran geirfa neu ddehongliad y polisi yn cael eu trin a bydd mân newidiadau yn cael eu gwneud. Yn ystod yr archwiliad, ni chofnodwyd hyn fel adolygiad ffurfiol. Mae hyn bellach wedi ei drin a phan gynhelir adolygiad anffurfiol mae hwn nawr yn cael ei gofnodi.

4.5. Mae cyfanswm o 51 o bolisiâu a gweithdrefnau AD. Mae'r holl bolisiâu a gweithdrefnau yn gyfredol o ran newidiadau a gofynion deddfwriaethol. Mae 26 wedi eu hadolygu'n ffurfiol o fewn y 3 mlynedd ddiwethaf ac felly ystyrir bod 50% yn gyfredol ac yn briodol. Ar gyfer y 25 polisi sy'n weddill, cynhaliwyd asesiadau cychwynnol ac mae angen edrych ar 10 yn fanwl a byddant yn cymryd blaenoriaeth ac mae 15 sydd angen adolygiadau ysgafn/mân newidiadau. Mae Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol ar gyfer datblygu polisiâu mewn lle. Effeithir gan gynnydd oherwydd bod adnoddau'n cael eu symud i gynorthwyo gyda'r broses Gyllideb ac Arbedion effeithlonrwydd sy'n barhaus.

4.6. O ran A2, wrth ddatblygu'r cwmpas ar gyfer bob archwiliad a gynhelir. Bydd Archwilio Mewnol nawr yn cynnwys cwestiynau i ganfod sut mae gwasanaethau'n cydymffurfio â datblygu cynaliadwy ac Allyriadau Carbon. Isod mae tair enghraifft o sut mae Archwilio Mewnol wedi cofnodi'r egwyddorion mewn archwiliadau diweddar.

Adolygiad Archwilio	Cwestiynau/Meysydd i'w Profi
Adolygiad Trwydded Tacsi	<ul style="list-style-type: none"> Beth yw'r broses ar gyfer sicrhau fod y gwasanaeth yn cyrraedd targed Llywodraeth Cymru 2030 o sero net? Beth sydd gan y gwasanaeth i gydymffurfio â thargedau datblygiad cynaliadwy'r Cyngor?
Grant Cymorth Tai	<ul style="list-style-type: none"> Datblygiad cynaliadwy a llythrennedd carbon
Rheoli Contract TGCh	<ul style="list-style-type: none"> Targedau datblygiad cynaliadwy a charbon sero net.

4.7. Yn Chwefror 2022, cyhoeddodd y Prif Weithredwr ymgynghoriad ar y strwythur uwch arweinyddiaeth. Cododd bryderon fel rhan o'r ymgynghoriad fod swyddogaethau cymorth corfforaethol y Cyngor yn rhy wasgaredig. Roedd y dull rheoli matrices wedi tyfu trwy newid cynyddrannol ac yn golygu fod y swyddogaethau cymorth corfforaethol yn dameidiog.

4.8. Gweithredwyd strwythur newydd ar 1 Ebrill 2023 sy'n cynnwys Cyfarwyddiaeth newydd ar gyfer Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol dan arweiniad Cyfarwyddwr Corfforaethol. Gelwir y Gyfarwyddiaeth hon yn Llywodraethu a Busnes ac mae'n cynnwys dau wasanaeth - Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol - Pobl a Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol - Perfformiad, Digidol ac Asedau. Mae'r Gyfarwyddiaeth yn cynnwys yr holl swyddogaethau cymorth corfforaethol ac eithrio Cyllid sy'n adrodd yn uniongyrchol i'r Prif Weithredwr.

4.9. Mae'r Gyfarwyddiaeth newydd yn golygu bod mwy o allu o fewn yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth i gynllunio newidiadau trawsnewidiol yn effeithiol o fewn y Cyngor a darparu dull cydlynol o gefnogi Cynllun Corfforaethol y Cyngor.

4.10. Ar lefel Cyfarwyddiaeth mae'r Cyfarwyddwr a'r ddau Bennaeth Gwasanaeth newydd yn cydweithio i ystyried amcanion strategol y dyfodol ac anghenion y swyddogaethau o ran adnoddau, gan drafod gyda'r Pennaeth Cyllid ac Archwilio ar gynlluniau.

4.11. Ar lefel gwasanaeth, mae'r tri Phennaeth Gwasanaeth newydd wrthi ar hyn o bryd yn adolygu eu strwythur gan ystyried sut i gyflawni'r dyheadau ar gyfer y Cyngor a'r Sir fel yr amlinellir yn y Cynllun Corfforaethol, gweledigaeth y Prif Weithredwr ar gyfer y sefydliad a gofynion cyllidebol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Mae cael polisïau a gweithdrefnau cyfredol yn cyfrannu at thema'r Cynllun Corfforaethol: Cyngor sy'n cael ei gynnal yn dda ac sy'n uchel ei berfformiad. Mae polisïau a gweithdrefnau yn cyfrannu tuag at sicrhau fod Cyngor Sir Ddinbych yn gyflogwr da ac yn le ardderchog i weithio.

5.2. Bydd y camau gweithredu a gymerwyd ar gyfer A2 yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at y Cyngor yn dod yn Ddi-garbon Net ac yn Ecolegol Gadarnhaol erbyn 2030 o dan y thema Cynllun Corfforaethol: Sir Ddinbych Mwy Gwyrdd.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Nid oes unrhyw oblygiadau cost yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Nid oes angen asesiad o'r effaith ar les gan nad yw'r adroddiad hwn angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Ystyriwyd yr adroddiad hwn gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 26 Gorffennaf 2023 a gan GCIGC. Fel rhan o gynnal yr archwiliad, byddai amrywiol swyddogion y Cyngor wedi cyfrannu at yr archwiliad a chytuno ar yr adroddiad terfynol, argymhellion a chamau gweithredu.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Nid oes angen datganiad Prif Swyddog Cyllid.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Nid oes risgiau yn gysylltiedig â'r argymhellion ym mhwynt 3 uchod.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 7 o Gyfansoddiad y Cyngor.